

PROCES-VERBAL

Astăzi, 10 septembrie 1975, a fost pus în discuție referatul doctorandei Livia Dandara "Teorii și curente doctrinare din România în perioada interbelică".

Comisia este formată din:

Prof.univ.dr.doc.Titu Georgescu - conducător științific

Conf.univ.Gh.Ioniță

dr.Al.Gh.Savu

Deschizând dezbaterile tov. Titu Georgescu apreciază că ne găsim în fața unui cercetător de certă valoare care, prin cercetările sale, va contribui la întărirea frontului nostru istoric.

dr.Gh.Ioniță - consideră referatul foarte interesant, mai ales că problemele de doctrină, deși foarte importante, sînt rareori și necorespunzător abordate.

Doctoranda a parcurs un vast material bibliografic. Fiind vorba de preluarea și evoluarea critică a gândirii social-economice și politice din perioada interbelică, abordarea lor de pe poziții de clasă, în lumina materialismului dialectic și istoric se impunea.

Referatul reține numele cele mai cunoscute ale teoreticienilor epocii. Doctoranda filtrează prin propriile concepții cele susținute și prezintă nuanțat atitudinea pe care trebuie s-o avem față de teoreticienii burghezi - lucru, deobicei, istoricii noștri nu-l fac totdeauna avizat. Propune ca referatul să fie validat, ca pe o muncă de bună calitate, care o ajută la fundamentarea teoretică a tezei de doctorat pe care o are, știut fiind că, deceniul 4 a fost foarte fecund, puțin fi scoase în evidență eforturile marilor noștri teoreticieni.

dr. Al.Gh.Savu. - consideră că referatul întrunește toate condițiile pentru a fi luat în considerare în cadrul pregătirii doctoranturii.

Problema abordată este dificilă, teren neexplorat în literatura de specialitate în toată complexitatea sa. Așa se explică și gravele erori și confuzii pe care istoricii le fac atunci cînd caracterizează din punct de vedere doctrinar un partid, o

personalitate politică, un guvern.

De aceea consideră referatul ca o lucrare foarte interesantă, meritorie, care oferă o bază de discuție deosebit de valoroasă. Dintre problemele care se cer încă adâncite și analizate tov. Al.Gh.Savu ridică cea a clasificării partidelor; a deosebirilor dintre curent doctrinar, doctrină de partid și doctrină de autor; doctrina partidelor muncitorești din epocă.

Referatul constituie o sintetică trecere în revistă a curentelor, tendințelor și doctrinelor din epocă, oferind doctorei posibilitatea să abordeze cu pertință judecări de valoare necesare în realizarea tezei de doctorat.

Tov. Titu Georgescu - mulțumind referenților pentru judicioasele și competentele observații, apreciază valoarea elevată a referatului, munca asiduă depusă pentru realizarea unei asemenea teme complexe și dificile. Consideră că referatul constituie o certă dovadă a calităților de generalizare teoretică a doctorei, atât de necesare în realizarea tezei de doctorat pe care o are.

Prof.univ.dr.doc.Titu Georgescu
Conf.univ.dr.Gh.Ioniță
dr.Al.Gh.Savu

S T E N O G R A M A

dezbaterei prilejuite de susținerea tezei de doctorat a tovarăsei Livia Dandara cu tema "Trăsăturile istoriografiei materialist-istorice românești privind deceniul patru al României interbelice", în ziua de 27 septembrie 1977, ora 14,30.

Tovarășul conf.univ.dr. Gheorghe Zaharia - în calitate de președinte al comisiei prezintă pe ceilalți membrii ai comisiei prof.univ.dr.doc. Titu Georgescu - conducător științific; prof.univ.dr. Dumitru Almaș - referent; prof.univ.dr. Gheorghe Ioniță - referent; col.dr. Al.Gh. Savu - referent, după care spune:

Avem astăzi plăcerea să ne ocupăm de susținerea unei teze de doctorat cu tema "Trăsăturile istoriografiei materialist-istorice românești privind deceniul patru al României interbelice", apreciată elogios de referenții oficiali și neoficiali. Permiteți-mi să-mi fac datoria care rezultă din instrucțiunile Ministerului Învățământului și să dau citire referatului preliminar.

După aceea tovarășul Gheorghe Zaharia o invită pe tovarăsa Livia Dandara să-și prezinte teza de doctorat.

Doctoranda Livia Dandara spune:

Stimate tovarăse președinte,
Onorată comisie,
Stimat auditoriu,

Multiple și diverse au fost, desigur, imboldurile care au îndemnat pe iubitorii de istorie din succesivele generații ale românilor să-și dedice timpul și cugetarea spre cunoașterea

trecutului înaintașilor, să-i lumineze tainele, să-i deslușească sensurile evoluției și, recompunându-l în scrieri, să-l transmită urmașilor drept experiență și pildă.

Mai presus de toate, dragostea de glia strămoșească și poporul pe care voiau să le slunească cu devotament patriotic, a constituit suportul afectiv care a adăpat necontenita lor strădanie. Nu mă sfiesc să relev aici și acum că aceleași sentimente călăuzesc gândurile și preocupările istoricilor din generațiile prezente. Spun generații și nu generație de istorici - și am în vedere condițiile complexe ale istoriei țării, la cumpăna mijlocului secolului nostru, care, prin schimbările fundamentale săvârșite în destinul României au marcat și influențat și evoluția științei istoriei românești și a slujitorilor săi. Din punctul de vedere al formației istorice, îngăduiți-mi să schițez succint biografia generației din care fac parte, care ar explica, în parte, mobilul subiectiv care m-a condus la alegerea temei din teza de doctorat. Generația noastră a fost martora ajunului și desfășurării ultimului război, pe care l-a receptat la nivelul conștiinței copilăriei; și-a desăvârșit instruirea liceală și universitară în anii jalonați de reforma învățământului din '48, învățînd, pe parcursul unui deceniu și jumătate, istoria patriei din manualul cunoscut al colectivului condus de M. Roller și din scrierile apărute sub aceleași direcții de interpretare; a avut privilegiul de a-și începe activitatea științifică în anii ultimelor trei congrese ale partidului nostru - momente care, cum bine se știe, au avut semnificații de răscruce în evoluția istoriografiei materialist-istorice românești, determinînd apariția unor valoroase monografii, sinteze și studii ale specialiștilor în istoria interbelicului românesc.

Pe lângă acest cadru general (cărui i s-ar putea adăuga

trecutului înaintașilor, să-i lumineze tainele, să-i deslușească sensurile evoluției și, recompunându-l în scrieri, să-l transmită urmașilor drept experiență și pildă.

Mai presus de toate, dragostea de glia strămoșească și poporul pe care voiau să le slunească cu devotament patriotic, a constituit suportul afectiv care a adăpat necontenita lor strădanie. Nu mă sfiesc să relev aici și acum că aceleași sentimente călăuzesc gândurile și preocupările istoricilor din generațiile prezente. Spun generații și nu generație de istorici - și am în vedere condițiile complexe ale istoriei țării, la cumpăna mijlocului secolului nostru, care, prin schimbările fundamentale săvârșite în destinul României au marcat și influențat și evoluția științei istoriei românești și a slujitorilor săi. Din punctul de vedere al formației istorice, îngăduiți-mi să schițez succint biografia generației din care fac parte, care ar explica, în parte, mobilul subiectiv care m-a condus la alegerea temei din teza de doctorat. Generația noastră a fost martora ajunului și desfășurării ultimului război, pe care l-a receptat la nivelul conștiinței copilăriei; și-a desăvârșit instruirea liceală și universitară în anii jalonați de reforma învățământului din '48, învățînd, pe parcursul unui deceniu și jumătate, istoria patriei din manualul cunoscut al colectivului condus de M. Roller și din scrierile apărute sub aceleași direcții de interpretare; a avut privilegiul de a-și începe activitatea științifică în anii ultimelor trei congrese ale partidului nostru - momente care, cum bine se știe, au avut semnificații de răscruce în evoluția istoriografiei materialist-istorice românești, determinînd apariția unor valoroase monografii, sinteze și studii ale specialiștilor în istoria interbelicului românesc.

Pe lângă acest cadru general (cărui i s-ar putea adăuga

noi și semnificative detalii, cunoscute și traite de cercetătorii în domeniul istoriei), personal, am avut șansa să-mi încep ucenicia de istoric în cadrul Institutului de studii istorice, în atmosfera specifică unei redacții - Magazin istoric - în care legătura (vitală pentru un redactor) cu cercetătorii, cu autorii, în sensul cunoașterii preocupărilor lor "la zi", "la masa de lucru" ne-a relevat dezvăluirea unor aspecte din truda istoricilor, dincolo de ceea ce, de obște, oferă producția istorică edită. Atrasă de problematica istoriei interbelicului românesc, în general, și a deceniului patru, în special, integrată în munca de cercetare a institutului nostru, la sugestia conducerii instituției care m-am înscris și la doctorantură - personal a tov. I. Popescu-Puțuri -, sub îndrumarea conducătorului științific prof.dr.doc. Titu Georgescu - am ales pentru teză un subiect de critică istoriografică. Munca necesară unei asemenea investigații mi-a fost substanțial ușurată de numeroasele dezbateri științifice inițiate, pregătite și patronate de institutul nostru.

Lucrarea adusă astăzi în dezbateri a năzuit să prezinte evoluția creației istoriografice românești din perioada 1944-1976, dedicată deceniului patru, creație urmărită pe fundalul desfășurării revoluției și construirii socialismului, accentul fiind pus pe explicarea fenomenelor social-politice, cultural-științifice care au influențat traiectoria științei istorice în general.

De ce să n-o spun, întreprinderea la care m-am angajat s-a dovedit a fi deosebit de anevoiasă, dar captivantă. În primul rând, am beneficiat de ampla producție istoriografică apărută în ultimul deceniu, sub semnul maturizării și reevaluării științei istorice. Uneori, pe măsura adâncirii cercetării surselor de informație ale epocii și analizelor istoriografiei care le-au prelucrat, rămâneam descumpănită în fața contradicțiilor

interpretări date, mai ales din primele decenii de după Eliberare, fenomenelor sociale economice și politice din epoca respectivă - pe parcursul celor 35 de ani de istoriografie românească. Alte ori, îmi puneam întrebarea dacă un asemenea travaliu - finalizat într-o lucrare - poate contribui, fie și într-o modestă măsură, la elucidarea unor momente și procese istorice din trecutul țării.

După anii de muncă pe care i-am dedicat tezei, trăiesc cu convingerea că tema ca atare merita abordată și că unele neîmpliniri ale ei se datoresc propriilor mele limite de cunoaștere și interpretare și nu genului istoric ales.

Avînd în vedere rigorile cerute de o teză de doctorat - spațiul limitat la cca. 200 pagini; caracterul de sinteză; contribuția originală - am ajuns la selectarea, dintr-un imens material istoriografic, a ceea ce am considerat a fi definitoriu în caracterizarea trăsăturilor istoriografiei marxiste românești privind deceniul patru. M-am aplecat cu respect și onestitate științifică asupra producției istoriografice a specialiștilor perioadei, subliniind împlinirile și reușitele întru prezentarea și slujirea adevărului istoric, căutînd explicații obiective dar și subiective pentru abdicarea de la același principiu fundamental, semnalînd zonele bătătorite și petele albe din cîmpul cercetării, iar, atunci cînd propriile convingeri ne-au îndreptățit, avansînd noi și posibile ipoteze de lucru și interpretare.

Teza este în măsură să răspundă cît și cum, din ceea ce am intenționat să analizăm, poartă pecetea explicației rezolvate, interpretării adecvate, eronate, sau discutabile. Dacă lucrurile n-ar sta așa, ne-am anihila propria apreciere generală care este o pledoarie pentru necesitatea conjugării efortului critic istoriografic al tuturor istoricilor, ne-am aroga cu ceea ce nu este în puterea unui cercetător să pretindă a-i sta în putință.

- Spunem aceasta pentru că avem convingerea că documentele partidului nostru, expunerile secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să fie studiate și aprofundate pentru a constitui fundamentul ideologic și teoretic al istoriei militante a României socialiste, subliniindu-se originalitatea și contribuția P.C.R. la îmbogățirea tezaurului materialismului istoric.

- Spunem aceasta pentru că avem convingerea că în periodizarea și caracterizarea adecvată a unor etape în istoriografia românească de după 23 august - periodizarea în sine avînd atît implicații metodologice cît și interpretative - multe aspecte se cer chibzuit judecate și vor putea fi clarificate substanțial odată cu elaborarea istoriei revoluției democrat - populare și socialiste din țara noastră.

- Spunem aceasta și pentru că, privind procesul intim de elaborare a unei lucrări de istorie - fie ea sinteză, monografie, studiu, articol sau recenzie - este dificilă și deseori susceptibilă de eroare încercarea de a evalua cuprinderea și adîncimea de investigație a autorilor, gradul și posibilitățile lor de interpretare și, nu în ultima instanță, originalitatea și contribuția efectivă la subiectele tratate.

Și - nu este nevoie să o mai demonstrez - cît amar, ba chiar cîtă inamiciție între confrății de breaslă poate produce o eroare, o nedreptate, o omitere, o neînțelegere a meritelor unui autor (Exemplul cel mai recent ni-l oferă polemica găzduită de "Săptămîna Capitalei" în probleme nu atît de istorie medie cît de "culise" extra-istoriografice).

La aceste considerații care se referă la capacitatea de apreciere obiectivă a producției istorice - unul numai din termenii analizei întreprinse de noi în teză - a trebuit să dăm un examen la fel de greu în ceea ce privește cunoașterea epocii

istorice - subiect: deceniul patru interbelic (Capitolul II, central, din teză la această problematică se referă).

Ne-am pronunțat astfel succint:

- asupra locului rezervat deceniului patru în periodizarea epocii moderne și contemporane;

- asupra stadiului economic atins de România în acei ani;

- asupra evoluției și profilului societății românești în epocă;

- asupra regimului și sistemului politic al României.

Toate aceste aspecte fiind raportate, bineînțeles, la interpretările istoriografice de până acum, în mod deosebit, a celor din ultima perioadă istoriografică analizată (1964-1976), și la necesitatea aprofundării lor în viitor. Am încercat astfel ca, pornind de la o compartimentare istoriografică problematică să surprind tabloul României anilor 1930-1940, în ceea ce a avut el mai esențial. Am considerat justificată alegerea deceniului patru, nu din motive de ciclu simetric - 10 ani -, un deceniu ci pentru că stapa întrunește o serie de caracteristici economice, sociale și politice care-i pot conferi o anumită unitate istorică (este adevărat, preponderent politice. Dar opinia noastră este că deceniul 4 și pe plan european este predominant politic!).

Cît privește caracterizarea monarhiei sub Carol al II-lea, activității guvernelor care s-au succedat la cîrma țării, a vieții parlamentare și a partidelor politice, a politicii externe promovate de România - am sintetizat părerile unanim acceptate, am relevat pe cele care sînt substanțial sau parțial în contradicție și, ne-am exprimat propriile convingeri. Spun proprii, și nu ultime, deoarece aprofundarea cercetării și confruntarea de opinii trebuie să deschidă noi orizonturi interpretative.

Este un teren care, nu cred că exagerez, dar luat în

discuție ar putea să se desfășoare pe parcursul a 1001 de zile și nopți de dezbateri... Si încă ar urma să mai fie ceva de clarificat. De ce această situație? Este interbelicul, deceniul patru, mai "complicat" de abordat istoriografic?

S-a scris încă prea puțin despre epoca respectivă?

"Contemporaneității" sînt mai deficitari în a-i desluși tainele?

O judecată pripită (deseori "neavizată") ar putea răspunde cu "da" la toate aceste întrebări (La Conferința scriitorilor, există dată, la un moment dat, această explicație pentru a justifica atracția scriitorilor spre romanul istoric). După părerea noastră - pe care am expus-o la momentul și locul potrivit în teză - lucrurile nu stau așa dar situația este complexă și aprecierile comportă o judicioasă și nuanțată cîntărire.

Dacă și astăzi, după milenii, istoricii - de la noi și din alte țări - cu preocupări de cercetare în epocile îndepărtate, încă nu au ajuns la stadiul în care chiar unele chestiuni majore, fundamentale în istoria unui popor, să le considere complet elucidate, sub acest aspect, cum trebuie să fie judecată scrierea istoriei mai apropiate? Avantaje și dezavantaje specifice cunoașterii fiecărei epoci există în toate cazurile.

De exemplu, nici într-un caz istoricii interbelicului nu se pot plînge de raritatea surselor de informație. Dimpotrivă, de imensitatea și diversitatea lor.

Fondurile arhivistice - de factură economică socială și politică - departe de a fi fost exhaustiv cercetate; atît de bogata presă a timpului - exceptînd cîteva publicații - încă nu a fost suficient sondată și doar păstrează în ea atîtea amănunte din viața societății românești din acele timpuri; cărți și studii

de istorie contemporană, lucrări de doctrină economică, politică, militară; contribuții sociologice, devenite, pentru istoricii de astăzi, izvoare de informație valoroase; dezbaterile parlamentare și ale consiliilor de miniștri, legislația timpului; în sfârșit, documentele diplomatice ale României și ale altor state - fiecare în parte și toate la un loc vor mai oferi răspunsuri la problemele neelucidate, vor confirma sau răsturna (de ce nu?), vor modifica anume puncte de vedere enunțate, îmbogățind patrimoniul istoriografic existent.

Asupra unor carențe istoriografice datorate investigației incomplete sau limitei posibilităților de cunoaștere a tuturor amănuntelor care pot lumina datul istoric, îngăduința criticii istoriografice, a posterității chiar, trebuie să fie generoasă.

Se schimbă însă lucrurile în cazul prezentării istoriografice falsificate, denaturate tendențios, păgubitoare adevărului istoric, și, de ce să n-o spunem, uneori chiar intereselor majore ale țării. Acesta este motivul pentru care, în teză - pornind de la deschiderile critice cuprinse de documentele partidului nostru în perioada marcată de Congresele IX-XI de la substanțialele aprecieri, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, la adresa trecutului istoric și la felul cum a fost el reflectat istoriografic - am insistat asupra consecințelor unor practici de acest gen manifestate, în special, în primele etape istoriografice marxiste.

În acest scop, în teză am argumentat și pledat - capitolul III este dedicat acestor aspecte - pentru necesitatea actului critic istoriografic, fie el încorporat într-o recenzie, într-un studiu, într-o nouă monografie sau ... de ce nu? în lucrări dedicate problemelor controversate (sau denaturate!) privind istoria României.

Din acest punct de vedere, deceniul patru a fost și

continuă să fie - în istoriografia străină - sursa și ținta multor inexactități, interpretări falsificatoare, uneori denigratoare, privind situația României acelor ani.

Cum în arsenalul istoriografic pot fi deseori găsite păreri total opuse privind unul și același episod sau proces istoric (exemplele privind momente cruciale din istoria României pot fi edificatoare) este un deziderat patriotic și științific ca frontul istoric românesc să argumenteze și să susțină cu probitate și competență concluziile la care a ajuns istoriografia noastră în etapa actuală.

În acest efort cerut truditivilor scrisului istoriei, de conducerea partidului nostru, în activitatea amplă desfășurată de Institutul nostru întru servirea aceleiași cauze patriotice, propun atenției onoratei Comisii de doctorat ca o modestă și de început contribuție și teza: "Trăsăturile istoriografiei materialist istorice românești privind deceniul 4 al României interbelice".

Tovarășul Zaharia Gh. mulțumește tovarășei Livia Dandara și roagă dacă sînt de pus întrebări. Nefiind întrebări, tovarășul Gh. Zaharia roagă pe prof.univ.dr.doc. Titu Georgescu, în calitate de conducător științific, să expună referatul domniei sale.

Tovarășul Titu Georgescu spune că este plăcut să participe la susținerea unei teze de doctorat cu această temă, însă este și mai plăcut să constăți valoarea acestei lucrări, înalta școală a Institutului și a cercetătorilor săi. Tovarășa Livia Dandara face parte din acești cercetători, și a constatat cu interes cum doctoranda Dandara înaintează pe această cale. A desprins din anii în care o cunoaște pe tovarășă Dandara că este o cercetătoare foarte sensibilă atunci cînd parcurge probleme arhicunoscute, iar atunci cînd cercetează terenuri pe care nu s-a pătruns încă, are capacitatea de a se opri, de a analiza acești factori. Își

clădește referatul asupra tezei de doctorat pe aceste convingeri și impresii insistând asupra faptului că lucrarea se impune printr-o impresionantă cantitate de analiză. Dă apoi citire referatului oficial.

Tovarășul Gh. Zaharia mulțumește tovarășului Titu Georgescu și roagă pe prof.univ.dr. Dumitru Almaș să-și expună referatul oficial. Prof.univ.dr. Dumitru Almaș dă citire referatului oficial.

Tovarășul Gh. Zaharia mulțumește tovarășului Almaș pentru referatul deosebit de consistent și frumos realizat care dovedește, în egală măsură, talentul domniei sale de istoric și scriitor. Tovarășul conf.univ.dr. Gheorghe Ioniță este rugat să dea citire referatului. Conf.univ.dr. Gheorghe Ioniță dă citire referatului oficial. Mulțumind tovarășului Gh. Ioniță, tovarășul Gh. Zaharia dă cuvântul tovarășului colonel dr. Al.Gh. Savu. Col.dr. Al.Gh. Savu citește referatul oficial. Tovarășul Al.Gh. Savu mai spune în afara referatului "Noi cei care sîntem de față ne-am format ca istorici ai acestui partid și ai acestui popor în anii de după Eliberare. Noi înșine cunoaștem cît de dificil ne-a fost și ne mai este și astăzi să ne desprindem de vechile interpretări, să ne facem autocritica, să dăm sfaturi și să creștem pe cei tineri, căci acea epocă trebuie tratată cu foarte mare grijă. În acei ani s-au zămislit și acumulat însă, multe idei care s-au materializat istoriografic în ultimul deceniu".

Tovarășul Zaharia mulțumește tovarășului Savu, atît pentru referatul prezentat cît și pentru nota critică și autocritică care a oferit-o. Tovarășul Zaharia spune că, în afara referatelor oficiale, pe care am avut cu toții plăcerea să le ascultăm, s-au mai primit și referate neoficiale din partea unor tovarăși și v-a aminti unele idei importante din acestea:

Tovarășul prof.univ.dr. Nicolae Petreanu de la Academia Stefan Gheorghiu apreciază în referatul neoficial că "Istoriografi materialist-istorică românească se îmbogățește cu o lucrare de sinteză - în prezent sub formă de Teză de doctorat -, dar, care publicată, va umple un gol ce se cere de mult acoperit.

Deși perioada care face obiectul lucrării este fertilă pentru cercetare iar ultimul sfert de secol a fost rodnic în studii și lucrări privind viața social-politică a țării și cu deosebire privind trecutul eroic de luptă al clasei muncitoare din România și a partidului comunist, istoriografia a continuat să rămână deficitară în analiza și evaluarea cuceririlor pe frontul scrierii istoriei. Din acest punct de vedere, s-ar putea afirma că tovarășa Dandara realizează o deschidere în cercetarea istoriografică, efortul său constituind un îndemn și pentru alți cercetători.

Este o lucrare interesantă prin problematică, caracterul său analitic, prin modul curajos de abordare a unor probleme de sinteză?

Tovarășul N.Minei, redactor șef la revista "Magazin istoric" spune în referatul neoficial că "Autoarea tratează o temă extrem de complexă cu o impresionantă capacitate de a distinge și pune în relief ceea ce este esențial. În loc să aleagă soluția - comodă și, pe cât de spectaculoasă pe atât de ieftină - de a "desființa" istoriografia noastră din anii imediat următori lui 23 August 1944, autoarea își ia osteneala de a releva ceea ce este încă valoros în paginile și volumele scrise atunci, precum și de a explica, în contextul epocii, multe dintre carențele semnalate. Autoarea inovează cu curaj și competență, combătând multe judecăți (sau prejudecăți) care păreau definitive și imuabile (vezi, de exemplu, problema regimului parlamentar în perioada februarie 1938 - septembrie 1940).

Intr-o viziune consecvent materialist istorică, teza reconsideră anumite stări de lucruri, smulgînd oțeva etichete facile și simpliste, pe care ne-am obișnuit să le aplicăm. O reabilitare, desigur, dar nu a unor figuri compromise, ci a însăși istoriei noastre, a acelui trecut care servește drept fundație prezentului!"

Tovarășul dr. Gh.I. Florescu de la Institutul de istorie și arheologie A.D. Xenopol-Iași consideră în referatul neoficial că "Cu metodă și spirit critic, autoarea reușește să domine și să ordoneze un material imens, operînd clasificări, periodizări etc., toate însă subordonate scopului final: formularea judecăților de valoare. Este pentru prima dată în istoriografia românească contemporană, cînd un cercetător își asumă o asemenea responsabilitate, reușind să contureze, în limitele unei lucrări ca cea de față, direcțiile de cercetare, evoluția acestora, problematica generală și, mai ales, trăsăturile definitorii ale istoriografiei care a avut ca obiect de studiu - evoluția țării noastre în cel de al patrulea deceniu al secolului XX. Sîntem convinși că demersul critic realizat de Livia Dandara se ridică la un nivel științific deosebit și, în consecință, sperăm într-o cît mai grabnică publicare!"

Tovarășul dr. Fl. Dragne de la Institutul de studii istorice și social politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. arată în referatul neoficial că: "Deși lucrarea este orientată cu predicție asupra istoriografiei românești despre deceniul patru, concluziile desprinse și sugestiile formulate conțin o reală contribuție pentru cercetătorii din domeniul științelor sociale în general, întrucît atrage atenția asupra izvoarelor și aprecierilor oferite de presa și documentele P.C.R. din perioada interbelică, neconforme adevărului istoric.

Un merit remarcabil al autoarei este și faptul că analiza istoriografiei deceniului patru este făcută în strînsă legătură cu determinările sale economice, sociale și politice pe parcursul anilor care s-au scurs de la Eliberare!

Tovarășul col.dr. V.Mocanu de la Academia Militară în referatul neoficial arată că "Ancorată temeinic în metodologia marxist-leninistă de studiere și cercetare a istoriei, tovarășa Livia Dandara, în urma unui mare efort, dar cu satisfacție finală, pune în evidență drumul sinuos al cercetării științifice privind istoria perioadei tratate, cu minusurile și succesele acesteia. Se remarcă analiza critică a ceea ce s-a scris și cum s-a scris, probitatea științifică în susținerea concluziilor, punctelor de vedere și judecăților elaborate, contribuțiile interpretative la problemele abordate!"

Tovarășii Aurel Carețchi și Leon Eșanu de la sectorul I.S.I.S.P.-Iași arată că: "Livia Dandara a reușit să depășească maniera descriptivistă și să prezinte diferitele puncte de vedere existente, uneori controversate, cu scopul de a-și exprima ea însăși părerea, nu numai asupra studiilor sau lucrărilor analizate, ci și asupra fenomenelor politice și sociale. De aceea, merită evidențiate formulările personale ale autoarei privitoare la regimul politic interbelic, sistemul partidelor politice, regimul parlamentar, Constituția etc."

Au mai trimis referate neoficiale mulți tovarăși de la Institutul de studii istorice și social-politice, printre care tovarășii: dr. M. Covaci, dr. M.C. Stănescu, N. Nicolaescu, Fl. Tănăsescu, dr. El. Mureșan, dr. A. Simion, dr. L. Fodor, dr. I. Babici. Tovarășul dr. Tucă Florian, de la Editura Militară arată în referatul neoficial că "Spre satisfacția noastră, doctorandul a reușit ca trecînd în revistă, cu mult discernămint,

împlinirile și nerealizările din domeniul istoriografiei românești a perioadei tratate, să evidențiese nu atât cutare lucrare, nu cutare studiu, ci trăsăturile principale ale istoriei deceniului al patrulea al României interbelice. Din numeroasele probleme de certă valoare tratate în teza de doctorat, ni se par foarte interesante, atât prin noutatea lor, cât și prin modul inteligent și meticulos de abordare, cele cuprinse în subcapitolul "Istoriografia consacrată analizei regimului și sistemului politic". Ideile subliniate în această parte a lucrării, tratate clar și sistematic, sînt de o incontestabilă utilitate pentru cei care doresc să cunoască istoriografia consacrată domeniului analizat.

Pornind de la interesul ce-l suscită teza de doctorat pentru cadrele de istorie, recomandăm tovarășei Livia Dandara să întreprindă demersurile necesare pentru a valorifica editorial cercetarea întreprinsă. Facem o astfel de propunere cu convingerea că o atare valorificare a tezei de doctorat va fi deosebit de utilă pentru toți cei care muncesc în domeniul istoriei".

Tovarășul Zaharia Gh. întreabă pe tovarășa Dandara dacă dorește să răspundă la unele chestiuni reieșite din dezbateri.

Tovarășa Dandara ia cuvîntul și arată că: "Atît din referatele oficiale, din referatele neoficiale cît și din aprecierile orale transmise de specialiști a reținut cu deosebit interes toate observațiile și sugestiile care i-au fost avansate, considerîndu-le pe toate demne de dezbateri, de meditație și de clarificare. Cum singură a mărturisit, și în cuvîntul introductiv, numai prin adîncirea cercetării și prin debateri constructive avînd ca subiect etapa istoriografică analizată și perioada istorică-subiect-deceniul patru - se va putea ajunge la cele mai adecvate și obiective aprecieri istoriografice. Pentru toate sugestiile mulțumește călduros".

Tovarăşul Gh. Zaharia spune că după expunerea cuprinzătoare din referatele oficiale şi neoficiale se asociază aprecierilor pozitive făcute în aceste referate. Caracteristica principală a tezei tovarăşei Dandara o constituie curajul cu care a reuşit să aprecieze cu discernământ lucrări de mai mare sau mai mică amploare a istoricilor noştri mai vîrstnici şi mai tineri. Lucrarea tovarăşei Dandara poate să constituie un îndemn pentru toţi că avem o datorie pe care ne-o cere partidul nostru de a trata istoria patriei şi a partidului nostru numai în spiritul adevărului. Sînt momente care în anumite împrejurări nu pot fi expuse aşa cum au fost ele. Aceasta însă nu justifică compromisurile care le fac scriitorii istorici tineri sau vîrstnici pentru a se vedea publicaţi. În spiritul adevărului istoric, decît să recurgem la un neadevăr istoric mai bine nu scrim. Sunt sechele de care ne mai izbim fiecare din noi, cum a amintit tov. profesor D. Almaş. Nu vreau să spun că tovarăşa Dandara este promotorul acestei idei, ci că tovarăşa Dandara a înţeles indicaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu de a scrie istoria în mod ştiinţific documentat, tratînd problemele partidului şi a mişcării muncitoreşti în lumina adevărului istoric. În încheiere vreau să o felicit pe tovarăşa Dandara şi odată cu dînsa şi pe conducătorul ştiinţific prof.univ. dr. Titu Georgescu care a îndrumat-o pe tot parcursul doctoraturii. Imi exprim dorinţa ca tovarăşa Dandara să nu-şi spună această părere numai într-o teză de doctorat ci şi în revista "Anale de istorie", care este în mare suferinţă în această privinţă.

Comisia se retrage pentru deliberare.

Tovarăşul Zaharia dă citire procesului verbal din 27 septembrie 1977 a comisiei de doctorat numită de Ministerul Învăţămîntului. Toţi membrii comisiei au subscris pentru acordarea titlului de doctor în istorie tovarăşei Livia Dandara.

acest moment.

Mulțumesc tuturor celor care m-au încurajat și ajutat în anii de cercetare și elaborare a tezei. Chiar și celor mai sceptici care, în felul acesta, m-au ambiționat să nu abandonez un lucru început.

Aprecierile și recomandările valoroase făcute cu competența experienței îndelungate și a unor prestigioase împliniri istoriografice de către membrii comisiei; sugestiile interesante și cuvintele de colegială încurajare transmise de specialiști pe marginea autoreferatului; participarea dumneavoastră - colegi și prieteni - la acest moment deosebit din viața mea -

Mă obligă să justific în viitor încrederea acordată, pentru ca această clipă festivă să-și fi justificat existența.

Medicii rostesc jurământul lui Hippocrat. Istoricii - nu știu să-l aibă într-o formulă consacrată.

Ad-hoc, îngăduiți-mi să-l formulez astfel:
mă oblig în fața dumneavoastră și a conștiinței mele, să nu-mi precupețesc eforturile în profesia ce o am, avînd în inimă, întotdeauna, dragostea față de poporul nostru, și ca scop suprem slujirea lui prin căutarea, rostirea și respectarea adevărului istoric privind trecutul său".

Tovarășul Zaharia Gh. mulțumește tovarășei L. Dandara, comisiei și celor participanți.

Cu aceasta dezbateră se încheie.

PROCES VERBAL

Astăzi, 1 decembrie 1975, a fost pus în discuție referatul doctorandei Livia Dandara "Periodizarea, caracterizarea și analiza etapelor istoriografice marxiste românești, privind deceniul 4 al secolului XX".

Comisia este formată din:

Conf.univ.dr.doc.Titu Georgescu - conducător științific.

Conf.univ.dr.Gh.Ioniță.

dr.Fl.Dragne

dr.Al.Gh.Savu

dr.I.Babici

Tov.Gh.Ioniță. A citit referatul cu interes legitim. Dezvăluie la doctorandă calități cu totul deosebite, spre deosebire de alte precedente istoriografice, de a propune o dezbatere, de idei, fără a ocoli chiar riscurile îndrăzelii. Apreciază pozitiv faptul că a făcut și prezentarea istoriografică a problemei, găsind resurse să-și spună un punct de vedere personal. Are o privire critică, în lumina documentelor de partid. Doctoranda va trebui să găsească o cale de selecționare riguroasă a lucrărilor, nu trebuie să vizeze o citare exhaustivă a bibliografiei. Referatul corespunde pe deplin sensului pentru care a fost întocmit.

Apreciază că doctoranda are posibilitate să-și desăvârșească o muncă spre folosul istoriografiei în general, într-un domeniu în care nu avem multe încercări de acest fel. Teza de doctorat să fie o lucrare de idei, să vadă lumina tiparului, având în vedere că doctoranda dispune de un talent de a gândi de sine stătător, original și nuanțat. Se oferă să o ajute și în continuare pentru a-și realiza în cele mai bune condiții sarcina ce și-a asumat-o.

Fl.Dragne - consideră tema referatului dificilă și pentru istoricii cu experiență. De aceea apreciază ca îmbucurătoare și curajoasă alegerea ei pentru teza de doctorat. Este convins că dacă tov.va persevera va reuși să elaboreze o lucrare publicabilă, în lumina indicațiilor date de tov. Nicolae Ceaușescu, în

în spiritul documentelor de partid. Referatul este valoros, desprinde concluzii interesante, sesizează golurile din istoriografia noastră, o serie de aprecieri eronate de mai largă circulație în lucrările de istorie.

Desigur, problematica mai trebuie adâncită. Sugerează astfel în problemele legate de aprecierile la adresa rolului P.C.R. în deceniul 4, a problemelor legate de mișcarea sindicală, de mișcarea revoluționară și democratică a studenților ș.a.m.d. Prin referat, tov. Dandara și-a dovedit priceperea, pasiunea și recomandă ca această temă să-i rămână în continuare ca subiect de teză de doctorat.

Tov. I.Babici - consideră referatul judicios întocmit, surprinzând obiectiv evoluția istoriografiei. Este reușită maniera de abordare, în prima parte, teoretică, apoi cu multiple exemplificări. Periodizarea și caracterizarea fazelor istoriografiei o consideră corespunzătoare. Recomandă preocuparea pentru abordarea și a altor piste de investigație (lucrările istoricilor marxiști români apărute peste hotare; contribuția delegațiilor românești la confruntările internaționale); dă o serie de sugestii de ordin metodologic (analiza separată a izvoarelor; concluzii privind locul și rolul istoriografiei românești în istoriografia universală; a mișcării muncitorești). Este convins că o asemenea lucrare poate fi, prin publicare, de un real folos pentru frontul istoric.

Tov. Al.Gh.Savu - apreciază pozitiv referatul. Este de acord cu periodizarea propusă de doctorandă, recomandând îmbogățirea caracterizării cu noi elemente. Dă o serie de sugestii privind îmbogățirea palatei de referință istoriografică, de abordare și a unor probleme de metodologie specifice cercetării istorice. Consideră că tov. L.Dandara a dovedit prin referat curaj, spirit de discernămint și multă obiectivitate.

Tov. Titu Georgescu - Mulțumește pentru sugestiile făcute doctorandei. Apreciază comunitatea de idei și de convingeri ale referanților care exprimând o diversitate de păreri, au dus la caracterul elevat al dezbaterii. Se asociază aprecierilor elogioase la adresa referatului, considerându-l ca foarte reușit. Subliniază că exigențele documentelor de partid sînt respectate. Referatul este întocmit într-o manieră critică pronunțată. Dezvoltat și a-

profundat el poate și trebuie să constituie viitoarea teză de doctorat. O serie de observații și de sugestii le va transmite doctorandei în etapa care urmează pentru desăvârșirea tezei. Conchide în unanimitate comisia consideră referatul foarte bun.

Prof.univ.dr.doc. Titu Georgescu

Conf.univ.dr.Gh.Ioniță

dr.Fl.Dragne

dr.Al.Gh.Sava

dr.I.Babici

T. Georgescu

Sava

Don Babici